

Prinz Eugen nehézcirkál - A szerencsés hajás

Contributed by Sebestyén Gábor

2004. October 19. Tuesday 18:45

Last Updated 2007. November 19. Monday 20:38

There are no translations available

A "J" jelzésű hajás 1936 őszén kezdte meg a Hipper osztály harmadik tagjaként. A németek olyan nevet szerettek volna választani a hajásnak, mely szimbolizálja a történelmi kapcsolatokat az Ostmark-al, vagyis Auszriával (és ezáltal tulajdonképp az Osztrák-Magyar Monarchiával). Ezért eredetileg a Tegethoff nevet szánták a hajásnak. Tegethoff admirális azonban 1866-ban Lissa-nál elgőcsőfos vereséget mért az olasz flottára, így - nem akarván megsérteni a szövetséges olaszok érzszeit - a németek más nevet választottak. A "J" jelzésű hajás -gy nevezetesen a "nemes lovag", Szavojai Jenő herceg [1663-1736] után.

A Prinz Eugen-t 1938 augusztus 22-én bocsátották vízre. Az eseményt egybekötötték Horthy Miklós irogatásával (aki az osztrák-magyar flotta utolsó főparancsnoka volt), így a 'keresztanya' nem volt más, mint Horthy Miklós.

A vízrebocsátás 1938-ban.

A hajás, a további szerelési munkálatok elgőse után, 1940 augusztus 1-én állították szolgálatba.

A Prinz Eugen 1940-ben

A kőnfőle gyakorlatok és tesztek végrehajtása után az első bevetésre 1941 május 18-án került sor. Ez volt a néres/né-rhedt 'Rheinbung', melyet a Bismarck sörhajásjaként hajtott végre.

Bismarck a Prinz Eugen-ről főnyköpezve.

Május 24-én az esti órákban a Bismarck-on tartózkodó flottaparancsnok által tevőkenységre utasította a Prinz Eugen parancsnokát. A két hajás szótváltás mint tudjuk a Bismarck végül elsőlyedt. A Prinz Eugen pedig további cirkált az éceán, de nem tudott elsőlyeszteni egyetlen ellenséges hajás sem. Végül kázinproblémák miatt jőő elsején befutott Brestbe. Brest, 1941 06.01

Á

Itt tartózkodott 1942 januárjájig, mikor az állandó jellegű iágitámadások miatt Hitler parancsot adott, hogy a Scharnhorst és Gneisenau csatárlát, valamint a Prinz Eugen-t Norvégiaiba kell vinni a La Manche-on keresztül. Ez volt a 'Cerberus' hadművelet (melyet 'Csatornafutam'-nak is hívnak), mely 1942 február 11-én kezdődött. A németek hatalmas kockázatot vállaltak, hisz a csatorna Dover és Calais között ssze 40 kilométer széles.

Fennállt a veszély, hogy a I. világháború tengeri fedezet ellenére az angolok koncentrált támadást indítanak a hajórom ellen. Amíg a I. világháború nem tartott semmi. Pontosabban az angolok február 12.-én, a déli irányban egy I. világháború felderítő 'vettőkészre' a német hajókat a Somme vonalában a belga partoknál. A kétéltűk azonban ekkor már távol volt a csatorna legszűkebb részén és a sebességben indított brit támadásokat visszaverték. Itt érdemes megemlíteni, hogy ebben a hadműveletben halt meg Esmond Knight parancsnok is, aki repülőgéppel azt a torpedót indította 1941 májusában, mely megrongálta a Bismarck kormánylapátját, ezzel irányváltásra kótelelné tette a hajót. Itt sajnos nem volt szerencsés. Az általa irányított repülőgéppel (6 Swordfish torpedóvető gépet) a németek lelőtték. A parancsnok tettét posztumusz Viktória-keresztet kapott. A kétlégtörő repülőgépek egyébként a mai napig felrögzítve az angolok hogy elszalasztottak egy remek lehetőséget a németekkel való szembejövélésre. Ha a hajók és a repülőgépek nem is aknájk legalább 'sikereket' értek el. A Scharnhorst kótszer, a Gneisenau egyszer futott aknára.

Á

A Scharnhorst és Gneisenau csatáiról, valamint a kő-sőráhajók a Prinz Eugen hádjáráról főnyköpezve a 'Csatornafutam' alatt.

Kővilágban a kőrámanverek után a Prinz Eugen február 23.-án érte el a norvégiai Drontheim fjordot. A fjord bejárata előtt a Trident nevű brit tengeralattjáró megtorpedózta a hajót. A sőrávilág sőlyos volt. A hátsó rész nagyobbik felét egyszerre le kellett venni és ideiglenes vízszintes falat építeni. Ezzel egyúttal egy ideiglenes kormányzóvető is beépítettek, melyet a legénység kőzzetlenül a fedélzetről másként tett.

A Prinz Eugen május 16.-án indult el Kielbe a végleges javítások elvégzésére. Az ideiglenes kormányzó kezelő matrózokat alaposan megizzasztotta az a 46 brit bombázó és torpedóvető, mely a kőzzben koncentrált támadást intézett a hajó ellen. Akármilyen hihetetlen is, de sikerült elkerülni az ésszes bombát és torpedót. A hajó május 18.-án érkezett Kielbe és ott is maradt a javítások elvégzéséig, vagyis 1942 októberéig. 1942 októberétől 1943 januárjáig a Prinz Eugen német vizeken tartózkodott. 1943 január 9.-én és 25.-én két kőrási kő-sőrtet hajtott Scharnhorst csatáiról val Norvégia felé, a Kattegat-on és Skagerrak-on át. Mindkét kő-sőrtet svéd hajók és repülőgépek észlelték, és győ mindkét műveletet főlbeszákították.

A Scharnhorst a Prinz Eugen-ről főnyköpezve az egyik ájtőrási kő-sőrtet alatt.

A Prinz Eugen 1943 februárjától a német flotta kiköpző-kétéltűknek zőszlőshajója lett és a háború végéig hagyta mára a Balti tengert tőbbé. A hajón nem csak az őjoncokat köpeztek ki, hanem őfajta fegyvereket és radarrendszereket is teszteltek.

Tesztradar a Prinz Eugen előlső felköpő-tmányon.

A háborús szolgálatot egy rávid kőzzitő zavarta meg. 1943 májusában egy, a Barents tengeren vővő vesztes csatorna után, Hitler dőhában megparancsolta, hogy zőzzőjk őcskavasső a német flotta hajóit. A Prinz Eugen-t őgy rávid időrártő a flotta hajóinak jegyzőkönyvő. Amíg a I. világháború az ő főparancsnok, Dőnitz admirális, meggyőzte Hitlert, hogy

vissza esztelen parancsát. A Prinz Eugen-en további folyhatott a kiképzés az új fegyverek, például a 40mm-es légvédelmi légveg tesztje. A viszonylag nyugalmas háttérben 1944 júniusában történt. A Prinz Eugen-ből, Lützow-ból, az Admiral Scheer-ből a 6. rombolóflottilla hajóiból megalakították a Kettes Harccsoportot (a vezénylő altengernagy utájn Thiele Harccsoportnak is nevezték). A tengeri útközlekedésre nem került sor. Amikor a szovjet Vörös Hadsereg megkezdte előrenyomulását Finnországra, a Baltikumba és Kelet-Poroszországra, a harccsoportot a parton előretérítve szétválasztva egy csapatok ellen vetették be. A Prinz Eugen számára bevetésen vett részek során parti célokat támadott. Ebből a legsikeresebb Tukum bombázása volt 1944 augusztus 19-20-án. A kilátás léghajók 80 %-a talált. Az egyetlen tengeri bevetésre 1944 szeptember 20-án került sor. A Prinz Eugen károsítást szenvedett egy hat tonna súlyú ágyúkonvojnak, melyek az ón. német légi hadsereg nehéz felszerelését szállított Finnországra. A károsítást okozta volt, mert a finnek szeptember 5-én fegyverszünetet kötöttek az oroszokkal és szembefordultak a hitleri németekkel. A művelet utájn tovább folyt a szétválasztás a balti tengeri térségben. Ennek során 1944 október 15-én a Gotenhafen-be (ma Gdynia) való visszatérés során a Prinz Eugen legújolta és majdnem elhelyeztette a Leipzig kábelnyakcsatlakozását.

A kábelnyakcsatlakozás az új útvonalon utájn. A szétválasztás kábel 14 órán át tartott.

A Prinz Eugen orrát kevesebb mint 30 nap alatt megjavították, a Leipzig-et viszont Danzig-ba (ma Gdansk) vitték és a kikötőben ón. parti erődöt használták.

A szeptember 15-én a Gdansk-ba benyomuló szovjet csapatokat légi.

A háború vége 1945 április 4-én jött el a Prinz Eugen és legénység számára. Ekkor támadták utóljára a part előrenyomuló szovjet csapatokat és itt szenvedték el az utolsó - 12 fős - veszteséget. Mivel a főtámaszok elfogyott, a Prinz Eugen először Swinemünde-be, majd Koppenhágába ment. Itt kivonták a szolgálatból 1945 május 7-én. Majd brit felügyelet alá került május 9-én.

Koppenhága, 1945 május 9. A megmaradt létszert brit parancsra kirakják.

A Prinz Eugen-t brit kísérettel Wilhelmshaven-be küldik 1945 május 26-án. Ott szétválasztják, ahol a szétválasztások szakértői a nyáron folyamatosan megvizsgálják. Majd ezután egy kissé komikus epizóddal folytatódott. A német flotta megmaradt hajóit a nagy győztes nagyhatalom felosztotta egymás között. A Prinz Eugen olyan állapotban volt, hogy mindegyik magának akarta. Végül a 'győztes' nevűt egy kalapból választják ki. Így került a Prinz Eugen 1945 december 13-án az Egyesült Államok haditengerészetéhez, mely 1946 január 5-én állította szolgálatba.

USS Prinz Eugen IX-300

A hajót először Bostonba, majd Philadelphiába vitték. Itt a hajó berendezéseit az amerikai szakemberek átvizsgálták.

Az 'A' légvégtoronyból eltávolították a csöveket további vizsgálatra.

A Prinz Eugen ezután a Panama csatornájn át a Csendes-óceánra került. A 'szerencsés hajás' szerencséje itt sajna végzet. 1946 június 9.-én a Bikini atoll-ra került, ahol egyike lett azoknak a hajásoknak, melyeket atombomba tesztekhez használtak fel. Az első tesztre 1946 június elsején került sor. Egy B-29-es bombázás atombombát dobott a tesztflottára. A Prinz Eugen ezt még kis sérülésekkel megúsza, noha a hajás test radioaktív volt és a védőruha nem lehetett teljesen a fedélzetre kénytelen.

A tesztflotta elhelyezése a második robbantás sorában.

A második teszt 1946 június 25.-én történt. Ez vezérelt robbantás volt és ez már súlyos sérüléseket okozott. A hajás test illesztései megroppantak és számos rés keletkezett, melyeken át vezérelt a hajásba. Ez vezetett oda, hogy december 21.-én egy vihar során a hajás amúgy is súlyosabb vezérelt és a hajás lassan feladta a Kwajalein lagúnában, ahová a tesztek után vitték. A roncs a mai napig ott található a lagúnában. Olyan helyen szállt el, hogy a testrészei része a kormánylapáttal és a hajás csavarokkal együtt kilátszik a vízben. A roncs azonban igen rossz állapotban van. Noha egy 1974-es felmérés szerint a sugárzás már annyira lecsökkent, hogy a védőruha nélkül is meg lehet közelíteni, ezt mégsem ajánlják. Fennáll a veszélye ugyanis, hogy fejjel lefelé hajás rozsdásodás felépítésénél egyszer csak nem bírja tovább a terhelést és a vízszeregy. A német Tengerészségvetés közvéleményre 1978-ban a jobboldali hajás csavart eltávolították a roncsról és a német metorszájgá került, ahol Kielben a tengerészek emlékművet állítottak.

A felborult Prinz Eugen

Á

A cikk elején és a cikkben is többször említettem, hogy a Prinz Eugen-t 'szerencsés hajás'-nak hívják. Hogy miért? Nos, nem szállított el egyetlen ellenséges hajás sem. A Bismarck-al végzett akcióján kívül más jelentősebb hadműveletben az ellenség ellen nem is vett részt. Még a 'csatornafutam' is inkább taktikai műveletnek tekinthető, morális győzelmet hozott a németeknek. Hát akkor miért hívják így? Azért, mert gyakorlatilag a német flotta egyetlen nagy felszáni egysége volt, mely jórészt a szerencsétlenül érte meg a hajborát végzet. Ez pedig a kiterjedt műveletet figyelembe véve talán több volt mint szerencse.

Felhasználható forrás: www.prinzeugen.com Warship Pictorial 21-es szám: Kriegsmarine Prinz Eugen